

Dunajska cesta 48, 1000 Ljubljana

T: 01 478 70 00
F: 01 478 74 25
E: gp.mnvp@gov.si
www.mnvp.gov.si

ZABELEŽKA SESTANKA 12. seja Sveta NVO

Datum in ura: 24.9.2024, 8.30

Lokacija: Ministrstvo za naravne vire in prostor, Dunajska 48, Ljubljana, soba 205

Prisotni: lista prisotnosti v prilogi

Ključni poudarki sestanka

Direktorat za naravo je uvodoma predstavil ključne aktivnosti, s katerimi se ukvarja v letih 2024 in 2025 in glavne izzive, s katerimi se sooča. Poudarjeno je bilo hitro slabšanje stanja ohranjenosti biotske raznovrstnosti. Pripravljenost lastnikov zasebnih zemljišč, da bi na svojih zemljiščih spremenili ravnanje, ki omogoča uspešno varstvo biotske raznovrstnosti, je vedno manjša. Zemljišča v državni lasti pa imajo več različnih funkcij in so redko prednostno namenjena ohranjanju narave. Pomemben segment je tudi prilagajanje na podnebne spremembe, kjer bo narava ključna v prihodnosti. Med ključnimi aktivnostmi direktorata za naravo je sprememba ZON, katere priprava je v teku. Ključna sprememba predvideva enostavnejše pridobivanje zemljišč v lasti države za namen ohranjanja narave. Zmanjševanje tudi podvojevana postopkov ter interventno ukrepanje zaradi ogroženosti ljudi s strani zveri. Ena od aktivnosti direktorata v teku je postavljanje pogojev za najem naravovarstveno najpomembnejših zemljišč v lasti Sklada kmetijskih zemljišč. Okrepljeno je izvajanje PUN, kjer so predvideni novi Natura kohezijski projekti za izboljšanje stanja ciljnih vrst in habitatnih tipov. V teku je izvedba različnih LIFE projektov, med drugim LIFE IP NATURA.SI, v pripravi je nov strateški projekt za izboljšanje doseganja ciljev Nature 2000 na zavarovanih območjih. Posredne aktivnosti za varstvo narave je izvajanje javnih naročil monitoringa. IP LIFE NATURA.SI predvideva pripravo sheme državnega monitoringa. Med ključne prihajajoče aktivnosti spada priprava nacionalnega Načrta za obnovo narave na podlagi nove EU uredbe o obnovi narave.

Projektne aktivnosti, kjer sodelujejo tudi NVO, je povzel tudi ZRSVN (Predstavitev direktorata za naravo in ZRSVN). Direktor ZRSVN je povedal, da je eden od ciljev ZRSVN, da se sodeluje z NVO. Najbolj so aktivni pri sodelovanju pri projektih, kjer NVO redno vključujejo v izvedbo projektnih aktivnosti, s čimer bodo nadaljevali. V preteklosti so imeli tudi nekaj težav glede realizacije aktivnosti s strani NVO. Pozval je NVO, da pomagajo pri poročanju ZRSVN oziroma državi o zbiranju podatkov o biotski raznolikosti, saj je potrebno imeti čim več zbranih podatkov o stanju narave in biotske raznovrstnosti.

Minister je povedal, da je potrebno kapacitete MNVP na področju narave okrepiti na način, da se v delo vključi tudi zunanje strokovnjake in NVO. Minister je poudaril, da je potrebno poleg varovanja vzpostaviti tudi razvoj narave. Minister je direktoratu za naravo naročil, da preuči dopis Damjana Vinka iz 23.9.2024 in smiselno upošteva predloge ukrepov za izboljšanje podatkov o živalskih in rastlinskih vrst v Sloveniji. Sam se z večino navedenih ukrepov strinja in se mu zdijo smiselni. Ministrstvo bo preučilo, ali lahko še optimizira delovanje direktorata za naravo in ZRSVN, predvsem na področju pridobivanja evropskih projektov, ki so ključni za izboljšanje stanja v naravi. Potrebno je doreči tudi merila za varovanje narave, to pa bo možno samo, če bomo imeli dobre podatke o stanju narave in okolja. Poudaril je pomen biotske raznovrstnosti tudi za kmetijstvo. Izpostavil je, da je za varovanje nekega področja potrebno imeti strokovne podlage, da se na območju lahko določi režim. Ta režim morajo upoštevati tudi lokalne skupnosti.

Senka Šifkovič je poudarila pomen večjega sodelovanja med ministrstvom in NVO. Povedala je tudi, da niso vse nevladne organizacije profesionalne, zato je potrebna njihova okrepitev in jim zagotoviti podporno okolje. Podala je predlog, da se na področju narave na direktoratu za naravo pripravijo sistemski razpisi za NVO. Maja Simoneti je predlagala, da se pripravi predlog programa sodelovanja NVO z MNVP.

Direktorat za naravo je podal predlog, da bi se področje narave financiralo preko razpisov, ki so namenjeni NVO na Ministrstvu za javno upravo.

Senka Šifkovič je pojasnila, da so te razpisi namenjeni podpornemu okolju NVO in profesionalizaciji NVO. Prav tako je izpostavila, da je v ZON opredeljeno, da mora država plačati NVO za storitve in monitoringe, ki jih izvajajo v javnem interesu.

Damjan Denac je kot primer dobre prakse izpostavil kohezijske projekte na področju narave. Povedal je, da je globalni problem upad biodiverzitete. Pohvalil je projekt renaturacije na reki Muri, ki ga je vodil ZRSVN. Ključno sporočilo je po njegovem tudi potencial zasebnega sektorja, ki bi lahko pripomogel k ohranjanju narave, vendar je prepogosto ta spekter prezrt. Izpostavil je pomen nove EU Uredbe o obnovi narave. Omenil je tudi, da država lahko vključi zasebni sektor v postopek obnavljanja narave. Na DOPPS se obračajo tudi posamezniki, ki si želijo prispevati k izboljšanju stanja narave. Takšni potrebujejo nasvete in administrativno pomoč. V Belgiji ima NVO, ki deluje v javnem interesu predkupno pravico za zemljišča. V Belgiji je 300 zasebnih naravnih rezervatov. NVO-jem v Sloveniji zemljišča ni mogoče podariti. Potrebno je spodbujati partnerstva sodelovanja. Vse utemeljitve ZON-a ga niso prepričale, še posebno, da zasebnike ne bi vključevali v varstvo narave.

Predstavniki direktorata za naravo so povedali, da je kmetijstvo danes bistveno manj pripravljeno na dialog z naravovarstveniki kot v preteklosti. Direktorat se zaveda, da ne bo napredka na področju varovanja narave, če ne bo to postala prioriteta vlade in družbe.

Predstavniki DOPPS pa je pohvalil nekatere ukrepe MKGP, ki vplivajo na pozitiven trend na področju kmetijstva z vidika varovanja narave, npr. varstvo gnezd prib in hribskih škrajncev. Ti ukrepi so spodbujeni s finančnimi stimulacijami.

Maja Simoneti je izpostavila, da je ohranjanje narave ena od razvojnih prioritete države in da je to neobhodno povezano s finančnimi posledicami. Poudarila je pomen ohranjanja narave za različne vidike kakovosti bivanja in delovanja človeka ter izvajanja dejavnosti v prostoru in okolju, za podnebno odpornost in javno zdravje ter opozorila na pomen sodelovanja in povezovanja med akterji in dejavnostmi pri ukrepanju. Kot primer dobre prakse je izpostavila medresorski pristop (prostor, narava, kulturna dediščina, turizem, kmetijstvo) projekta Varstvo in razvoj slovenske krajine k analizi stanja in pripravi izhodišč za ukrepanje na več ravneh (ministrstvo, javne institucije, lokalna skupnost, lastniki, uporabniki). Opozorila je na problem ohranjanja narave v urbanem okolju, v povezavi z drugimi vidiki urejanja (načrtovanja in upravljanja). Opozorila je v povezavi z ohranjanjem narave in biotsko pestrostjo tudi, na problem odsotnosti ustreznih priporočil, kako naj občine ravnajo z zelenimi površinami in dodatno ozelenjujejo mesta in druga naselja, katere vrste in združbe rastlin naj sadijo, kakšen obseg prostora naj bo namenjen ozelenitvam in podobno. Po njenem mnenju je zelo pomembno za ohranjanje narave in druge učinke urejanja upravljanje zelenih površin v mestih in drugih naseljih, ne zgolj investiranje v prenovo in nove zelene površine in ozelenjevanje odprtega prostora. MNVP je pozvala k bolj vsebinski promociji in delovanju na tem področju ter opozorila tudi na pomen vključevanja javnosti / prebivalcev v urejanje javnih in drugih zelenih in ozelenjenih površin.

Minister je izpostavil še temo nadzora na zavarovanih območjih. Predstavnica IRSNVP je povedala, da se prioriteto se ukvarjajo tudi z nadzorom izvajanja naravovarstvene zakonodaje. Glavne teme nadzora so vožnja v naravi, živali v ujetništvu in izvajanje gradbenih del v skladu z naravovarstvenimi smernicami. Glede nadzora vožnje v naravi je bilo povedano, da na Pohorju izvajajo nadzor skupaj s policijo. Izpostavljeno je bilo, da za festivale ni potrebno dobiti naravovarstvenih smernic. Minister je predlagal, da se v ZON uredi sistem nadzornikov in nadzora v zavarovanih območjih.

Maja Simoneti je opozorila, da je potrebno pri upravljanju zavarovanih območij narave ustrezno upoštevati oziroma uskladiti delovanje in mnenja nosilcev različnih javnih interesov. Opozorila je tudi, da izvajanje obvezne gospodarske javne službe varstva okolja lokalnega pomena »urejanje in čiščenje javnih površin« s predlogom sprememb v ZVO-3 ni več predvideno in da vsebina zakonske materije tudi ni povzeta v nobenem od drugih zakonov, zato bo področje te komunalne dejavnosti ostalo pravno neopredeljeno. Po njenem mnenju gre za lapsus, ki ga bo potrebno odpraviti.

Direktorat za naravo je opozoril, da PUN predvideva ukrepe za ohranjanje narave, če so za to predvidena sredstva v proračunu. Po njihovem mnenju to ni sistemsko najbolj učinkovit sistem. Je pa

MNVP na tem področju zelo aktiven na področju Natura kohezijskih projektov in usklajevanju ukrepov z ostalimi resorji. Senka Šifkovič je predlagala bolj sistemsko financiranje ukrepov iz PUN, morda tudi z ustanovitvijo sklada z namenskimi sredstvi za področje narave. Poudarila je, da je potrebno tudi zagotoviti kapacitete oziroma kader za črpanje teh sredstev.

Sklepi

1. Direktorat za naravo naredi preglednico virov sredstev za NVO in se s predstavniki Sveta NVO na sestanku pogovori o namenu posameznih virov.
2. Direktorat za naravo preuči, ali se da poenostaviti postopek pridobivanja zemljišč za varovanje narave.
3. Direktorat za naravo pripravi predlog projektov in razpis, kamor bi se lahko prijavi tudi NVO.
4. MNVP in Svet NVO se strinjata, da se okrepi nadzor na zavarovanih območjih.
5. V januarju 2025 se skliče nova seja Sveta NVO, kjer bo tema ZON in zagotavljanje sredstev za storitve NVO, ki jih izvajajo v javnem interesu.

Priloge

- Lista prisotnosti, 12. seje Sveta NVO
- Aktualne teme s področja biotske raznovrstnosti 2
- Elektronsko sporočilo Damjan Vinko, 23.9.2024
- Predstavitev direktorata za naravo in ZRSVN

Zapisal: Marko Grgurič